

Verksamhetsberättelse 2020 för Svenska Botaniska Föreningen

Svenska Botaniska Föreningen (SBF) fortsätter sitt arbete med att sprida kännedom om den svenska växtvärlden och att skydda och vårda den för framtiden. Tyvärr medförde Covid 19-pandemin att inte alla planerade aktiviteter gick att genomföra detta år. Således blev det nödvändigt att ställa in 2020 års Botanikdagar, och Föreningen gick heller inte ut med någon nationell marknadsföring inför De Vilda Blommornas Dag.

Dock kunde Föreningskonferensen i Uppsala 14 – 15 mars genomföras, bland annat med intresseväckande föredrag, delvis webbaserade.

Inom arbetet med skydd av våra vilda växter och deras miljöer är en viktig aktivitet att samordna övervakningen av sällsynta och hotade arter – verksamheten Floraväktarna. Där pågår också ett nära samarbete mellan Föreningen och landets regionala botaniska föreningar.

Vidare engagerar sig Föreningen som remissinstans i naturvårdsärenden.

Under året har det startats ett arbete med att bredda Föreningens aktiviteter inför framtiden. Se det särskilda avsnittet om framtidsdiskussioner.

Föreningen

Medlemmar

Antalet medlemmar i Föreningen var vid årets slut 2 418 st. Av Föreningens medlemmar är 7 personer hedersmedlemmar, 11 ständiga medlemmar, 55 ungdomsmedlemmar och 28 personer medlemmar via "KV Ossian Dahlgrens stipendiefond" i Uppsala.

Under året tillkom 168 nya medlemmar. 198 personer har i stället avslutat sitt medlemskap.

Tyvärr avled under året Föreningens hedersmedlem Thomas Karlsson – se mera nedan.

Anslutna föreningar

Antalet anslutna föreningar var 2020-12-31 29 st. De bedriver en stor och mångskiftande verksamhet. Totalt omfattar de lokala och regionala föreningarna drygt 5 300 medlemmar.

Styrelsen

Styrelsen har haft 6 protokollförda sammanträden under året; 25 – 26 januari i Uppsala, 13 mars i Uppsala, konstituerande styrelsesammanträdet 14 mars i Uppsala, 16 – 17 maj i stort sett digitalt (några befann sig på plats på kansliet i Uppsala), 5 – 6 september i Nässjö, 7 – 8 november till största delen digitalt (med några på plats i Uppsala).

Fram till årsmötet 14 mars hade styrelsen följande sammansättning:

Eva Waldemarson, ordförande, Göran Mattiasson, vice ordförande, Håkan Sundin, kassör, Gunnar Björndahl, sekreterare, och övriga ledamöter Magdalena Agestam, Jan Andersson, Mora Aronsson, Olof Janson, Johanne Maad, Tore Mattsson och Katarina Stenman.

Vid årsmötet valdes Mora Aronsson till ny ordförande för Svenska Botaniska Föreningen, medan avgående ordföranden Eva Waldemarson fyllnadsvaldes som styrelseledamot för ett år. Av övriga styrelseledamöter omvaldes på två år Jan Andersson, Olof Janson och Håkan Sundin, och nyvaldes på

två år Moa Pettersson och Gabrielle Rosquist. Dessutom kvarstår följande ledamöter valda på två år fram till årsmötet 2021: Gunnar Björndahl, Johanne Maad, Tore Mattsson och Katarina Stenman.

Vid det konstituerande styrelsemötet bestämdes följande poster inom styrelsen, utöver ordföranden Mora Aronsson:

Vice ordförande: Johanne Maad

Kassör: Håkan Sundin

Sekreterare: Gunnar Björndahl

Personalansvarig: Tore Mattsson

Värdepappersansvarig: Olof Janson

Övriga ledamöter: Jan Andersson, Moa Pettersson, Gabrielle Rosquist, Katarina Stenman, Eva Waldemarson.

Dessutom fick styrelseledamöterna en del ytterligare särskilda ansvarsområden:

Ledamot i WWF:s förtroenderåd: Ordföranden.

Kontaktperson gentemot Kommittén för svenska växtnamn: Mora Aronsson.

Representant i BIOSAM-arbetet: Tore Mattsson och Mora Aronsson

Ansvarig för Floraväktar-frågor, även i Floraväktarrådet och Artportalsrådet: Jan Andersson.

GDPR-ansvarig i styrelsen: Jan Andersson.

Representant i nationella Validerings Kommittén-Kärlväxter (NVG-K): Jan Andersson.

Föreningens styrelseledamot och tidigare ordförande Eva Waldemarson avled tyvärr i november 2020. Se mera nedan.

Styrelsens arbetsutskott

På det konstituerande styrelsemötet 14 mars beslöts att inrätta ett arbetsutskott (AU), främst för att förbereda styrelsesammanträdena. Sammansättningen är ordförande, vice ordförande, kassör och sekreterare. Under verksamhetsåret har arbetsutskottet mötts, digitalt, 7 gånger. En utvärdering av AU:s arbete gjordes vid styrelsemötet 7 – 8 november och därefter beslöts att fortsätta med AU åtminstone ett år till.

Revisorer och valberedning

Fram till årsmötet 14 mars var Lars-Åke Bäckström och Lennart Persson ordinarie revisorer, och Sören Svensson och Bo Eriksson revisorssuppleanter. Samtliga omvaldes.

Valberedningen utgjordes fram till årsmötet av Barbro Risberg (sammankallande), Gun Ingmansson och Staffan Nilsson. Samtliga omvaldes, med Barbro Risberg som sammankallande.

Kansli, personal

Föreningens kansli har adressen Kungsängens gård 206, Uppsala. Föreningen hyr lokalerna av SLU. Verksamhetskoordinator är Maria van der Wie.

Under året beslutade styrelsen att kansliet behövde en fast anställd kansliassistent. Efter en rekrytering med över 230 sökande har Josefine Kyhlström Blomqvist anställts som kansliassistent på en 30 % tjänst.

De tidigare kansliassistenterna Isabell Olevall och Jenny Granvik har i samband med att den nya tjänsten inrättades avslutat sina anställningar.

Under året avgick Margareta Edqvist med pension från tjänsten som floraväktarsamordnare. I hennes ställe rekryterades Sofia Lund (som tidigare på en 50 % tjänst).

Vidare avslutade Niklas Aronsson sin tjänst som redaktör för *Vilda växter*, och som ersättare anställdes Sofia Lund även på denna post (som tidigare på en 30 % tjänst).

Under hösten genomfördes skyddsround, samt de sedvanliga medarbetarsamtalen.

Huvudansvarig i styrelsen för kansli- och personalfrågor är Tore Mattsson, i samarbete med ordföranden Mora Aronsson. Under året har det även utarbetats rutiner att följa vid påbörjande respektive avslutande av anställning vid Svenska Botaniska Föreningen.

IT-problem

I början av året fick föreningen problem med att föreningens hemsida inte var tillgänglig, samt att föreningens e-post ej fungerade under längre perioder. I mars bytte Föreningen leverantör för webhotell, e-post och molntjänster till en Uppsala-baserad firma, Gibon. Detta medförde att Föreningen fick tillgång till bland annat Microsofts "non-profit"-licenser som gör att ideella föreningar kan utnyttja Microsofts tjänster till ett rabatterat pris.

GDPR

Föreningens administrativa arbete styrs av regelverket inom GDPR. Riktlinjer och rutiner ses över årligen.

Styrelsen har under året beslutat att börja samla in personnummer samt information om medlemskap i regionala botaniska föreningar. Personnummer används för att underlätta administrationen av medlemsregister liksom av anmälan till deltagande i Föreningens aktiviteter.

Föreningens kännedom om personers medlemskap i lokala botaniska föreningar används för att allmänt kunna ge en bättre service till både enskilda medlemmar och medlemsföreningar som helhet.

Allt detta förutsätter medlemmarnas samtycke; uppgifterna är således frivilliga för medlemmarna att lämna. Föreningens personuppgiftspolicy finns på föreningens hemsida:

<https://svenskbotanik.se/personuppgifter/>, samt kan beställas genom att kontakta kansliet.

Ansvarig i styrelsen är Jan Andersson.

Tidskrifter

För båda tidskrifterna är Mora Aronsson ansvarig utgivare. I den mån det har varit möjligt har företaget Bring anlåtats för distributionen.

Svensk Botanisk Tidskrift

Svensk Botanisk Tidskrift har under 2020 kommit ut med 6 nummer, varav ett dubbelnummer (3–4).

Redaktör är Emil V. Nilsson, på en 70 % tjänst. I *redaktionsrådet* ingår, förutom redaktören Emil V. Nilsson, Mora Aronsson, Moa Pettersson, Bengt Carlsson, Stefan Andersson och Jan Andersson.

Vilda Växter

Vilda Växter har kommit ut med 4 nummer under 2020. Redaktör har varit Niklas Aronsson t.o.m. årsskiftet. Som efterträdare har Sofia Lund anställts fr.o.m. 2020-12-01. I *redaktionskommittén* ingår Ulla-Britt Andersson, Barbro Risberg och Mora Aronsson.

SBF-förlaget

Föreningens webbutik stängdes den 30 juni, eftersom Föreningen inte kan konkurrera med de stora internetbokhandlarna. Föreningen fortsätter att leverera böcker till bokhandlare och andra återförsäljare. På hemsidan finns som ersättare till webbutiken en sammanställning av botanikböcker och var de går att beställa. <https://svenskbotanik.se/bocker/>

Under året har avtalen beträffande Gotlands flora och Gästriklands flora löpt ut och avslutats. Under perioden 2016 – 2020 har Gotlands flora sålts i 1 519 exemplar och Gästriklands flora i 1 140 exemplar.

Ingen ny utgivning har skett under året.

Då det nu har publicerats moderna floror över många av de svenska landskapen, och även delvis för mindre regioner, bli det relevantt att se över hur bokförlaget allmänt fungerar, och vilken typ av litteratur som i framtiden är angelägen att ge ut på SBF-förlaget. Därför har styrelsen påbörjat ett arbete med att se över detta.

Jubileumsfonden

I samband med arbetet att digitalisera Föreningens protokoll har styrelsen uppmärksammat att det har saknats dokumentation beträffande bildandet av Jubileumsfonden, från 2006 och framåt. Styrelsen tog därför det formella beslutet att skapa Jubileumsfonden på styrelsemötet i september 2020. Inför detta beslut gjordes även en översyn av Jubileumsfondens stadgar och reglerna för dess finansiering, och de nya stadgarna och finansieringsreglerna beslutades av styrelsen. Jubileumsfondens tillgångar är numera kopplade till Föreningens samlade kapital, och det tillgängliga beloppet att söka för kostnader vid utarbetande av litteratur fastställs en gång om året.

Medel ur Jubileumsfonden har under året varit reserverade för arbetet med Södra Vätterbygdens flora. Dessutom har ett nytt anslag beviljats för arbetet med Ölands flora.

Verksamhet

Föreningskonferensen – årsmötet

Föreningskonferensen genomfördes 13 – 14 mars, med årsmöte 13 mars. Dagarna innehöll både föredrag och workshop-arbete. På grund av utbrottet av Covid-19 fick en del ändringar av konferensen göras. Flera av föreläsarna deltog på distans, och tyvärr kunde bara knappt hälften av de anmälda föreningsmedlemmarna delta. Temat var "Botaniken och framtiden", och föreläsningar varvades med gruppdiskussioner. Resultatet av dessa diskussioner presenterades senare i SBT nr 5. Detta tidskriftsnummer skickades ut till alla medlemmar, även till dem som normalt enbart har tidskriften Vilda Växter kopplad till sitt medlemskap. (Se vidare det särskilda avsnittet om framtidsdiskussioner).

Guldgluppen

Guldgluppen 2020 tilldelades **Evastina Blomgren**, Uddevalla, i samband med årsmötet. Ur motiveringen: "Evastina Blomgren är en pensionerad lärare och botanist, som är främst känd som den botaniska motorn i Bohuslän. Hon har varit en oundgänglig inspirationskälla och drivande kraft bakom Bohusläns flora.

Hon började i mindre skala med Sotenäsets flora och mossor. Evastina har jobbat outtröttligt med att samordna Floraväckeriet i Bohuslän. Som gammal lärare har hon också vurmat för att föra ut botaniken genom att ge ut två populära bildfloror i fickformat."

Foto: Emil V. Nilsson

Vårkollen

Denna gick att genomföra trots Covid-19 – nu för sjätte gången. Ca. 2 000 fler rapporter än tidigare år strömmade in. Generellt kom våren 2020 påtagligt tidigare än genomsnittet för åren 1873 – 1920, men även något tidigare än de närmast föregående åren. Ett referat finns i SBT vol. 114 nr 3 – 4, s. 208.

De Vilda Blommornas Dag

Föreningens styrelse beslöt att inte arrangera De Vilda Blommornas Dag (DVBD) i traditionell bemärkelse. Därför gjordes ingen central marknadsföring av vandringar inför De vilda blommornas dag. Föreningen uppmanade istället alla intresserade att upptäcka våra vilda blommor på egen hand eller tillsammans med familjen. Även på lokal nivå utarbetades nya sätt att genomföra DVBD; ett exempel är de vandringar som Gotlands Botaniska Förening tog fram för **Botanik på egen hand** (<http://gotlandsflora.se/botanik-pa-egen-hand/>).

Det var fortfarande tillåtet för ledare och lokala/regionala föreningar att ordna vandringar, om man bedömde att vandringen gick att genomföra enligt Folkhälsomyndighetens allmänna rekommendationer.

Inspirerad av sommarens alternativa DVBD-aktiviteter har styrelsen fortsatt att arbeta med idén "Botanik på egen hand". I arbetsgruppen för detta projekt ingår Moa Pettersson, Gun Ingmansson, Johanne Maad och Maria van der Wie.

Botanikdagarna

Botanikdagarna 2020 gick tyvärr inte att genomföra på grund av spridningen av Covid-19. Förhoppningsvis kommer Botanikdagarna, som hade planerats för Öland 2020, i stället att kunna genomföras år 2022. Under året har dessutom planeringen för Botanikdagarna 2021 (i Södermanland) pågått, med förhoppning att de skulle kunna genomföras. På grund av den ökade smittspridningen under hösten och vintern har dock styrelsen beslutat att ställa in även Botanikdagarna 2021. Förhoppningen är att det ska gå att ordna Botanikdagarna i Södermanland lite längre fram.

Samverkan

BIOSAM

Samarbetet mellan de olika biologiska föreningarna inom BIOSAM har varit måttligt intensivt de senaste åren, men under våren 2020 tog SBF initiativ till att få igång ett mer aktivt samarbete. BIOSAM-gruppen hade därför två (digitala) kvällsmöten 6 april och 9 september, samt ett halvdagsmöte lördagen den 14 november. Några centrala gemensamma frågor som diskuterats är:

- Hur samarbetar vi för att förbättra Artportalen?
- Erfarenheter av sociala medier – och hur sköts dessas administration, så att vi stoppar ”troll” och andra former av påhopp?
- Hur når vi tillsammans bättre ut med frågor om biologisk mångfald?
- Hur samverkar föreningarna kring naturvårdsfrågor och större remisser?

Huvudintrycket från årets möten är alltså att det finns ett starkt ökat engagemang för samarbete mellan de olika biologiska föreningarna.

Ansvariga i SBF är Tore Mattsson och Mora Aronsson.

Nordensamarbetet

Det gick ej att genomföra ett Nordenmöte som planerat sommaren 2020, men ett digitalt möte planeras till nyåret 2021. Styrelsens arbetsgrupp för det nordiska samarbetet utgörs av Mora Aronsson, Gabrielle Rosquist och Gunnar Björndahl.

Årets växt

Ansvarig för Årets Växt är Jan Andersson.

Årets växt 2020 var de tre allmänt förekommande balsaminerna, av släktet *Impatiens*, varav en inhemsk art och två införda. Det rör sig alltså om springkorn, *I. noli-tangere*, respektive blekbalsamin *I. parviflora* och jättebalsamin *I. glandulifera*. En första presentation finns i Vilda Växter nr 1/2020 s. 8 – 9 och Svensk Botanisk Tidskrift vol. 114, häfte 1, sid 63.

De tre arterna har olika profil vad gäller miljökrav och spridningsuppförande.

Springkorn är ganska sällsynt och krävande vad gäller val av växtplats: skuggiga berggrötter, bäckdalar, skogskärr, mm, i relativt orörda miljöer.

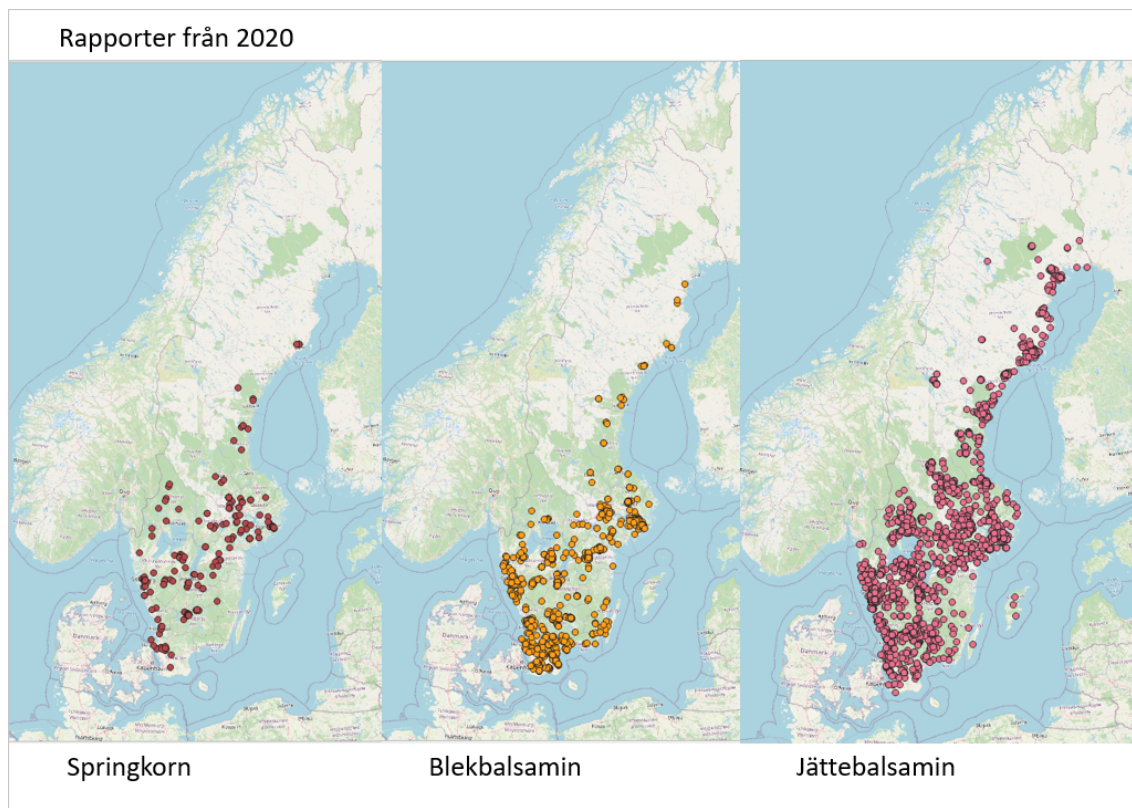
Blekbalsamin å sin sida beter sig ofta som ett ogräs, som breder ut sig på fuktiga, näringsrika ställen i mer människopåverkade miljöer, t ex fuktstråk och sjöstränder samt i parker.

Slutligen, **jättebalsamin** växer i mångahanda biotoper men föredrar fuktiga och näringsrika ställen. Den bildar ofta stora täta bestånd. Arten är klassad av EU som en invasiv växt som bör utrotas och vars spridning på alla sätt ska hindras.

Det har kommit in många rapporter till Artportalen under året. För springkorn har det rapporterats 233 fynd, för blekbalsamin 843, och för jättebalsamin 2 476 fynd, dvs totalt 3 552 rapporter. Att rapporteringen för jättebalsamin är extra stor beror dels på att den är vanlig, är under spridning och har ett spektakulärt utseende, dels på en allmän vädjan till allmänheten att rapportera invasiva arter där de förekommer. Totalt har 584 olika rapportörer bidragit till uppgifterna i Artportalen om de tre balsaminerna. Antalet observatörer är givetvis större än dessa siffror. Genom att jämföra antalet rapporter per år under de senaste åren framgår det klart att det under 2020 har kommit in omkring dubbelt så många rapporter som under ett mer normalt år (2019 och tidigare) för var och en av de

tre arterna. Detta bör bero på satsningen Årets växt. Denna effekt på rapporteringen i Artportalen har även tidigare års "Årets växt" haft.

Beträffande alla tre arterna gäller grovt räknat att fynden under 2020 ungefärligen täcker in den tidigare kända geografiska utbredningen (räknat till och med 2019). Se Fig. 1. De rapporterade fynden kommer att analyseras noggrannare för att se vilka ytterligare slutsatser som kan dras från materialet i Artportalen. En utförligare rapport om Årets växt 2020 kommer att presenteras i Vilda Växter och Svensk Botanisk Tidskrift under våren 2021.

Figur 1: Rapporterade fynd av Årets växt-arterna i Artportalen under 2020.

Resultaten beträffande den trio som var årets växt 2019, tätörterna, presenterades i Vilda Växter nr 2/2020 s. 8.

Nationalblomma

Efter diskussioner inom styrelsen om det lämpliga att utse en svensk Nationalblomma lades den idén fram för årsmötet 2020. Årsmötet beslutade då att genomföra en omröstning bland allmänheten om Nationalblomman. Två viktiga skäl är, att våra grannländer har nationalblommor, men inte Sverige, och att BirdLife Sverige nyligen, år 2015, genom omröstning har utsett Sveriges Nationalfågel (koltrasten).

Under sommaren gavs de lokala/regionala föreningarna möjlighet att föreslå lämpliga kandidater till omröstningen om Nationalblomma. Detta ledde till att det i november 2020 fastslogs 30 olika blommor möjliga att rösta på i en första omgång. För att få omröstningen att fungera utformades vidare ett särskilt datorstöd och en egen hemsida, www.nationalblomma.se. Arbetet med detta blev klart i december 2020.

Planeringen är vidare att det ska ske omröstning i två omgångar, där det i finalomgången ska återstå 10 kandidater, och att resultatet kan presenteras vid Föreningens årsmöte i mars 2021.

Ansvariga inom styrelsen är Tore Mattsson och Håkan Sundin.

Framtidsdiskussioner

En organisation som inte förmår utveckla sina verksamhetsformer riskerar att stagnera, både i aktivitet, i betydelse i samhället och i medlemsutveckling. Flera olika utmaningar inför framtiden kan dock i stället ge Svenska Botaniska Föreningen nya möjligheter att nå ut. Många människor börjar nu bli varse hur viktigt det är att på olika sätt verka för bevarandet av den biologiska mångfalden, och likaså tycks det allmänna intresset för att upptäcka och studera växtvärlden breddas.

För att Svenska Botaniska Föreningen fortsatt ska kunna verka och ha betydelse för att skydda Sveriges växtvärld respektive öka kännedomen om denna, har en bred framtidsdiskussion startat.

Under år 2020 var Föreningskonferensen en startpunkt för diskussionen. Konferensdeltagarna samlades i flera workshopar för att diskutera olika aspekter på Föreningen och framtiden.

Med utgångspunkt i workshoparna har därefter fyra teman för Föreningens framtid diskuterats vidare:

- Engagera nya medlemmar
- Utveckla tidskrifterna
- Bevara och sprida botanisk kunskap
- Verka för floravård/naturvård.

Idéer om det fortsatta arbetet, samt vad som redan gjorts, beskrivs i en artikel i SBT vol. 114 nr 5, s. 268 – 272. Här kan refereras några viktiga aspekter under de fyra teman som nämns ovan:

Engagera nya medlemmar

- Nå unga med ”ung botaniker”
- Utveckla SBF:s relation till regionala föreningar
- Utveckla Vårkollen
- Utveckla BIOSAM
- Ta fram en nybörjarkurs i botanik
- Främja samarbeten som bioblitz och artjakt
- Erbjud skolor expertmedverkan

Utveckla tidskrifterna

- Fortsatt ha två tidskrifter – kopplade till medlemskap i SBF
- Harmonisering av utgivningen
- Olika inriktning på tidskrifterna
- Uppmärksamma artiklar i medlemsföreningarnas tidskrifter
- Uppmärksamma tidskrifterna i sociala media
- Digital utgivning kan bli aktuell

Bevara och sprida botanisk kunskap

- Instruktionsfilmer om fotografering och pressning av växter – för artbestämning
- Utvärdera artbestämningsappar
- Stödja växtbestämningsgrupper på Facebook

- Opinionsbildning för vikten av universitet och högskolor, herbarier och muséer samt botaniska trädgårdar
- Arbeta för förbättrad validering i Artportalen
- Gör Växtatlasprojektet centralt för Svenska Botaniska Föreningen

Verka för floravård/naturvård

- Föreningen ska ha drivande roll i bevarande av växter och växtmiljöer
- SBF ska besvara nationella remisser
- Se till att samarbete mellan medlemsföreningar och länsstyrelser/kommuner fungerar
- Floraväkteriet är SBF:s viktigaste naturvårdsinsats
- Peka ut viktiga växtområden (Important Plant Areas, IPA)
- Arrangera kurser i praktisk naturvård
- Validering av fynd i Artportalen är en viktig uppgift
- Uppdatera och ta fram nya artfaktablad, särskilt för floraväktare

En hel del aktiviteter har redan påbörjats. Här kan bl.a. nämnas att tidskrifterna ska bli digitalt tillgängliga ca ett år efter publicering, att det utarbetas en plan för hur Atlasprojektet ska slutföras, att styrelsen vill stärka de botaniska museerna, att samarbetet inom BIOSAM ska utvecklas, och att det ska byggas upp en webbplats för bred botanisk information. En del av detta beskrivs mer i detalj i andra avsnitt av denna verksamhetsberättelse.

Floravårdsfrågor

Norra Gotland

Föreningen har sedan år 2005 kontinuerligt arbetat för skydd av Ojnareskogen och Bästeträsk, med målet att få området avsatt som nationalpark. Utan naturvårdarnas arbete hade förmodligen två kalkbolag, Nordkalk AB och SMA Mineral, fått möjlighet att bryta kalksten inom området.

Täktansökningarna avslogs slutgiltigt av Mark- och Miljööverdomstolen, utan prövningstillstånd i Högsta Domstolen, 1 april 2019. Bolagen stämde då svenska staten och begärde miljardbelopp i ersättning för felaktig lagtillämpning. Kammarkollegiet, som företräder Staten i frågor om ersättning, bestred (avslog) 5 maj och 1 oktober 2020 anspråken på ersättning. Utan täktstillstånd är nämligen täktverksamhet ingen laglig verksamhet på den aktuella fastigheten.

Arbetet med att bilda nationalparken inleddes 2019, som ett samarbete mellan Naturvårdsverket, Havs- och Vattenmyndigheten, Region Gotland samt länsstyrelsen i Gotlands län. De här myndigheterna har redan tidigare (2016 – 2018) utarbetat en förstudie, med två rapporter som utgör underlag för det fortsatta arbetet.

Projektplanen för inrättande av nationalparken fastställdes 23 mars 2020. Det arbete som behöver göras innefattar bland annat att fastställa en gräns för området, att skicka förslaget till nationalpark på remiss (inklusive föreskrifter och skötselplan), samt komma med ett förslag till Regeringen om att besluta om nationalpark efter Riksdagens godkännande. Den här processen kommer förstås att avslutas med att nationalparken invigs.

De mark- och vattenområden som ingår i en nationalpark ska alltid ägas av staten, vilket innebär att staten måste förvärva de fastigheter som är berörda – inom ändamålsenliga gränser för nationalparken. I statens budget för 2021 är anslagen till naturvård ökade. Dessa medel ska enligt Naturvårdsverkets generaldirektör bland annat användas för just bildningen av nationalparken Bästeträsk.

En sammanfattande artikel om processen fram till år 2020, "Hur Ojnareskogen räddades och Bästeträsk blir nationalpark", har författats av Göran Mattiasson och Emil V. Nilsson, och återfinns i SBT vol. 114 häfte 3 – 4, s. 162 – 171.

Sammanfattande information i ärendet är också tillgänglig på Föreningens hemsida.

Föreningens kontaktperson på Gotland i samband med det fortsatta arbetet är Bo Göran Johansson.

Policy för insamling av frö o. dyl. från hotade arter

Ett arbete beträffande detta har påbörjats, men ännu har inte den slutgiltiga policyn beslutats. I arbetsgruppen för denna policy ingår Sofia Lund, Moa Pettersson och Gabrielle Rosquist.

Inventering av Åkerogräs

En pilotinventering gjordes 2020. Mer omfattande inventeringar planeras till åren 2021 – 2023.

En introducerande artikel finns i *Vilda växter* 4/2020 s. 24 – 26 (av Sebastian Sundberg och Jan Y. Andersson).

"Flora-akuten" har avvecklats

I samband med Föreningens 100-årsjubileum (2006) fick Föreningen en penninggåva av Artdatabanken till Floraväktarverksamheten. Med dessa medel skapades *Flora-akuten* för att Föreningen vid akuta behov skulle kunna gå in och hjälpa till med ett ekonomiskt bidrag till särskilt angelägna floravårdande åtgärder kring hotade arter.

Flora-akuten har hittills inte fått någon ansökan om medel, och kännedomen om den verkar vara liten. Därför har nu styrelsen beslutat avveckla Flora-akuten.

I stället beslöts att pengarna ska gå direkt till Floraväktarverksamheten. Avsikten är att kunna finansiera sådan verksamhet som inte täcks av de årliga bidragen. År 2020 har en del av dessa medel använts till framtagandet av en floraväktar-app.

Atlasprojektet

Det har konstaterats att detta är ett av Svenska Botaniska Föreningens kärnprojekt. Därför har det också nu gjorts en långsiktig projektplan. Inventeringar inom dåligt kända delar av Sverige planeras att genomföras t.o.m. säsongen 2025. En tryckt atlas och/eller en online-version planeras vara publicerade 2030.

I projektgruppen, som leds av Lars Fröberg, ingår även Stefan Andersson, Hans Gardfjell, Katarina Stenman och Sebastian Sundberg.

En kort rapport om inventeringarna inom ramen för Atlasprojektet i Torne lappmark sommaren 2020 ges av Patrik Engström i SBT vol. 114 nr 5, s. 216 – 217.

Arbetsgruppen för svenska växtnamn

De personer som nu ingår i denna arbetsgrupp är:

- Svengunnar Ryman, sammankallande (kulturväxter), Evolutionsmuseet, Uppsala
- Björn Aldén (kulturväxter) Botaniska trädgården, Göteborg
- Mora Aronsson, Svenska Botaniska Föreningen, Bålsta
- Emil V. Nilsson, Svensk Botanisk Tidskrift, Uppsala
- Erik Ljungstrand (kärlväxter), Göteborg

- Niklas Lönnell (mossor), SLU Artdatabanken, Uppsala
- Anders Nordin (lavar), Evolutionsmuseet, Uppsala
- Hans Rydberg (kärlväxter), Gnesta
- Christina Wedén (svampar), Uppsala universitet, Uppsala
- Eva Willén (alger), Inst. för vatten och miljö, SLU, Uppsala
- Rut Boström (språkvård), Uppsala

Nationell valideringsgrupp för kärlväxter

Jan Andersson är representant för Svenska Botaniska Föreningens styrelse i den nationella valideringsgruppen för kärlväxter (NVG-K).

I övrigt ingår i denna valideringsgrupp Sebastian Sundberg (sammanställande), Sofia Lund, Margareta Edqvist, Bengt Strid, Ulla-Britt Andersson, Torbjörn Tyler och Per Flodin.

Floraväktarna

Floraväktarna är ett nätverk av naturintresserade personer som är med och bevakar och ökar kunskapen om våra hotade växter. Idag är ungefär 500 floraväktare aktiva. De lokala botaniska föreningarna sköter koordineringen inom sina områden.

Svenska Botaniska Föreningen ansvarar för den nationella samordningen av floraväktariet, på uppdrag av SLU Artdatabanken. Det görs genom en person anställd på halvtid. Tjänsten har sedan 2005 innehavts av Margareta Edqvist. Margareta har under året gått i pension, och sedan 1 mars 2020 har Sofia Lund nu tjänsten som nationell samordnare.

Den viktigaste arbetsuppgiften är att stötta de regionala samordnarna i deras jobb med floraväktariet, hantering av data i Artportalen samt validering av hotade arter. Stödet anpassas efter behovet i respektive region.

Bland det mest glädjande under året är att den 23 oktober 2020 fick Floraväktarna motta WWF-priset **Årets Miljöhjälte**, tillsammans med "Våra barns klimat" och Fältbiologerna.

Verksamheten under 2020

För mer utförlig information hänvisas till den särskilda årsrapporten för floraväkteriet.

Det gångna året har varit speciellt så till vida att det inte har gått att ha några fysiska möten (utom floraväktarläget). En del möten har hållits digitalt medan andra har ställts in. Kärnverksamheten har trots det fungerat väl.

Omfattningen av floraväkteriet

Under året har 11 087 lokaler floraväktats; 7 605 av dem är lokaler för hotade arter och EU-arter (Annex 2, 4 & 5 i Habitatdirektivet). Den senare siffran brukar ligga mellan 6 000 och 7 000, så årets insats är mycket bra. Under året har även ett stort antal poster inom floraväkteriet blivit validerade. Ett par av de lokala botaniska föreningarna har gått igenom merparten av sina floraväktarposter. I andra föreningar har man under året kommit igång med uppgiften. Vid årsskiftet 2020/2021 var 41% av alla floraväktarposter i Artportalen validerade.

Handledningar, appen

Vidare har det under året har det skett en uppdatering av handledningen om floraväkteriet och av annat stödmaterial, som är till hjälp för den enskilde floraväktaren. Materialet finns på Svenska Botaniska Föreningens hemsida. Dessutom påbörjades arbetet med att ta fram en app för floraväkteriet. Denna ska möjliggöra floraväkteri utan någon större planeringsinsats eller utskrift av kartor. Med appen hoppas vi alltså kunna modernisera och effektivisera floraväkteriet.

Förhoppningen är också att attrahera nya floraväktare. Appen kommer i första hand att lanseras för iPhone, och när den fungerar kommer vi att göra de justeringar som krävs för att lansera den även för Android.

Floraväktarläger

Årets floraväktarläger genomfördes 13–16 augusti i Gnosjö. 15 deltagare besökte under de fyra inventeringsdagarna ca 240 lokaler. Man fokuserade i första hand på klockgentiana som blommade fint och verkade ha ett bra år. Då det är gles med floraväktare i den västra delen av Jönköpings län passade även lägerdeltagarna på att floraväkta allt som det var bra inventeringstid för i mitten av augusti. Alla var noggranna med att ta ordentliga koordinater, och på så sätt gick det att justera och precisera många floraväktarlokalerna. Med dessa nya data har också många äldre fynd i området kunnat valideras.

Ekonomi

För 2020 års verksamhet erhöll Svenska Botaniska Föreningen 535 000 kronor av Naturvårdsverket genom stödformen "Bidrag till ideella miljöorganisationers arbete". Medlen har använts för att bekosta floraväktarläget i Gnosjö samt för ersättningar till de lokala botaniska föreningar som utfört floraväkteri under året, samt till floraväktar-appen.

För att på sikt hålla verksamheten ute i landet igång är det viktigt att den ekonomiska ersättningen för floraväkteriet kommer upp i en nivå som gör det möjligt att betala ut bilsättning till aktiva floraväktare. De bidrag vi idag får från Naturvårdsverket står inte längre i proportion till kostnaderna. Det kunskapsunderlag som floraväktarna ideellt bidrar med är en förutsättning för att hålla en hög nivå på svenskt naturvårdsarbete, att göra rätt prioriteringar och insatser och i förlängningen ett måste för bevarandet av biologisk mångfald. Floraväktarna samlar in detta kunskapsunderlag på ideell basis, men det ska inte vara förenat med en kostnad att utföra detta arbete.

För 2021 års verksamhet har Floraväktarna sökt 1 330 000 kr från Naturvårdsverkets "Bidrag till ideella miljöorganisationers arbete". Beslut om eventuell tilldelning väntas i början av 2021.

Den floraväktar-app som håller på att tas fram finansieras bland annat med medel som föreningen erhöll i en jubileumsgåva 2007 – se avsnittet om att Flora-akuten har avvecklats.

Floraväktarrådet

Sedan 2008 finns ett Floraväktarråd om sex personer. Gruppen har en rådgivande funktion och är ett diskussionsforum för att ge samordnaren stöd i verksamheten.

Floraväktarrådet består i dagsläget av:

- Jan Andersson, SBF och floraväktaransvarig i Stockholms län
- Mora Aronsson, SBF och floraväktaransvarig i Uppsala län
- Margareta Edqvist, floraväktarsamordnare i Jönköpings län och tidigare nationell samordnare
- Henrik Josefsson, Länsstyrelsen i Örebro län
- Sebastian Sundberg, SLU ArtDatabanken
- Åke Widgren, floraväktarsamordnare i Blekinge län

Floraväktarrådet har ett möte årligen i november/december. Under 2020 kunde denna träff inte genomföras på traditionellt sätt. Istället hade rådet ett digitalt möte 11 december där man summerade 2020 års verksamhet och planerade för verksamheten 2021.

Tack till alla som medverkat som floraväktare

När man arbetar för att bevara biologisk mångfald jobbar man ofta i motvind. Att få utmärkelsen "Årets miljöhjälte" är därför en välbehövlig boost! Cred till alla er som år efter år besöker kända växtplatser för hotade växter och räknar plantor, samt letar efter nya växtplatser för arter som är dåligt kända. Cred också till Margareta Edqvist som gjort verksamheten till vad den är idag.

För att kunna bevara biologisk mångfald krävs att man har aktuell kunskap om var arterna finns och hur det går för dem. Först med denna kunskap kan man prioritera och utforma naturvårdsinsatser dit där de gör bäst nytta. Idag sker denna miljöövervakning i stor utsträckning på ideell basis, genom floraväkteri, fågeltaxering, dagfjärilsövervakning och andra initiativ. Vi hoppas att den uppmärksamhet vi får idag gör att politiker och myndigheter förstår vikten av denna miljöövervakning och att man avsätter resurser för att även i framtiden hålla engagemanget igång, så att svensk naturvård även i framtiden kan bygga på ett aktuellt kunskapsunderlag.

Vi minns Eva Waldemarson

Foto: Niklas Aronsson

Utöver att hon var Föreningens ordförande 2017 – 2020, och styrelseledamot några år dessförinnan, är hon främst känd som universitetslärare i Lund samt för sin forskning om vegetationen i Laitauredeltat, alltså där Rapaälven, huvudflödet i Sarek, mynnar ut i sjön Laitaure. Hon var en mycket omtyckt universitetslärare, som bland annat i sin undervisning betonade sambandet mellan kultur, historia och natur, vilket gav studenterna god förståelse för kulturlandskapet och dess betydelse för den biologiska mångfalden.

Vidare uppmuntrade Eva W. alltid kvinnliga studenter och doktorander, och var verksam inom nätverket "Forum för kvinnliga forskare".

Till bilden av Eva hör även att hon var aktiv i olika naturföreningar – efter pensioneringen deltog hon dessutom med inventeringar inom projektet "Skånes mossor".

Många vänner och kollegor i Lund, liksom styrelsen och personalen i Svenska Botaniska Föreningen, minns alltså Eva med tacksamhet.

Föreningen har mottagit drygt 26 300 kr i bidrag till Evas minne. Medel i denna fond kommer att användas till något eller flera av följande områden: växtekologi, fjällbotanik och utbildning i botanik.

Några ytterligare minnesord finns i SBT vol. 114 häfte 6, s. 336.

Vi minns

Thomas Karlsson

Det är svårt att kort verkligen beskriva Thomas Karlssons stora betydelse för Svenska Botaniska Föreningen, och svensk botanik i allmänhet. Här kan nämnas att han var redaktör för Svensk Botanisk Tidskrift 1976 – 1995, och att han hade en avgörande roll för utgivningen av landskapsfloror de senaste årtiondena. Dessutom arbetade han mycket med att få fram passande svenska växtnamn

för nya taxa, och de senaste åren sysslade han med provinskataloger och med den stora sammanställningen "Den botaniska skattkammaren". Thomas lämnar ett stort tomrum efter sig.

Minnesord av Torbjörn Tyler finns i SBT vol. 114 häfte 3 – 4 s. 202 – 207, samt av Niklas Aronsson i Vilda Växter nr 2 2020, s. 7.

Foto: Margareta Edqvist

Tack!

Slutligen vill styrelsen rikta ett tack till alla, medlemmar i Svenska Botaniska Föreningen och andra intresserade, som medverkade till att utforma verksamhetsåret 2020!

Mora Aronsson, ordförande

Jan Andersson

Gunnar Björndahl

Olof Janson

Johanne Maad

Tore Mattsson

Moa Pettersson

Gabrielle Rosquist

Katarina Stenman

Håkan Sundin